

4. Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2030 року: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-p#Text>.

*Дзюблюк О.В.*

*д.е.н., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,  
Західноукраїнський національний університет (Україна)*

## **ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується стрімкою та всеосяжною цифровізацією економічних відносин і господарських процесів, що радикально змінює бізнес-ландшафт у всіх галузях, особливо у фінансовому секторі. Банківська система як ключовий елемент фінансової інфраструктури ринку зазнає безпосереднього впливу активізації інноваційної діяльності у цифровій сфері, що генерується як самими банківськими установами, так і конкурентними інституціями на фінансовому ринку, зокрема, з боку фінтех-компаній (FinTech). Це вимагає від комерційних банків не лише модернізації існуючих фінансових технологій обслуговування клієнтів, але й перегляду бізнес-моделей та, найголовніше, методів забезпечення фінансової стійкості.

Річ у тім, що цифровізація здатна суттєво підвищити ефективність банківської діяльності, знизити трансакційні витрати та поліпшити якість банківського обслуговування, але водночас вона слугує джерелом істотного зростання операційних, технологічних та кібер-ризиків у банківській сфері. У таких умовах недостатня адаптація банків до цих ризиків може призвести до системних збоїв у роботі банківського сектора, підірвати його фінансову стійкість та знизити довіру до фінансових інститутів з боку економічних агентів. Таким чином, дослідження впливу цифровізації на фінансову стійкість банківської системи є важливим науковим та практичним завданням, що визначає потребу розробки інтегрованого методичного інструментарію, який би дозволяв кількісно оцінювати вплив інвестицій у цифрову інфраструктуру та відповідних цифрових ризиків на базові показники фінансової стійкості банків, а також сприяв би напрацюванню рекомендацій щодо адаптації механізмів управління ризиками банків в умовах цифровізації економіки.

Розвиток фінансових технологій та цифровізація економіки суттєво змінили банківський сектор, зумовивши появу нових бізнес-моделей і підходів до надання послуг. Цифрові банки активно конкурують із традиційними фінансовими установами в окремих сегментах ринку, пропонуючи клієнтам інноваційні рішення, що відповідають сучасним вимогам до зручності, швидкості та доступності банківських послуг. Однак вплив цифровізації на

організацію банківської діяльності і забезпечення фінансової стійкості банків має як позитивний, так і негативний аспект.

Серед позитивних аспектів слід відзначити передусім такі як: зниження операційних витрат комерційних банків, позаяк автоматизація процесів (RPA, чат-боти) зменшує потребу у фізичних відділеннях та персоналі; покращення якості активів, що пов'язано із використанням Big Data та машинного навчання (ML) для скорингу і дозволяє точніше оцінювати кредитоспроможність позичальників та знижувати рівень непрацюючих кредитів (NPL); диверсифікація доходів банків, оскільки розвиток цифрових каналів (мобільний банкінг) збільшує комісійні доходи та підвищує лояльність клієнтів; підвищення конкурентоспроможності банків, позаяк цифрові технології відкривають нові шляхи для надання фінансових послуг та залучення нової клієнтури, а розвиток мобільних додатків і онлайн-сервісів істотно підвищує зручність банківського обслуговування.

Водночас потрібно відзначити і окремі проблемні аспекти сучасних тенденцій цифровізації економіки, що можуть зумовити підвищення деяких видів банківських ризиків та негативно позначитися на фінансовій стійкості комерційних банків. До таких моментів слід віднести, зокрема, такі: підвищення кібер-ризиків банківської діяльності, оскільки зростання залежності від ІТ-технологій робить банки значно вразливішими до хакерських атак, що може призвести до значних фінансових втрат, завдання шкоди діловій репутації та порушення безперервності діяльності банківської системи загалом; наявність ризику технологічного відставання, так як необхідність здійснення постійних значних інвестицій у нові технології (хмарні обчислення, блокчейн) вимагає перерозподілу власних банківських ресурсів, що може тимчасово знижувати показники достатності капіталу банків; зростання операційних ризиків банківської діяльності, так як перехід на цифрові платформи може викликати непередбачені збої в роботі, що негативно вплине на стабільність роботи банку; загострення конкурентної боротьби на фінансовому ринку, оскільки фінтех-компанії та високотехнологічні компанії (FinTech, Big Tech) агресивно захоплюють все нові сегменти на фінансовому ринку, пропонуючи клієнтам дешевший і простіший доступ до традиційних банківських послуг (платежі, кредитування), що не може позитивно впливати на дохідність банківського бізнесу, чисту процентну маржу і фінансову стійкість банків.

Отже врахування позитивних і негативних моментів, пов'язаних із впливом процесів цифровізації економіки на фінансову стійкість банківських установ потребує напрацювання нових підходів при розробці стратегії розвитку комерційних банків на фінансовому ринку з тим, щоб знизити ризики для банківського бізнесу, забезпечити інтегроване управління активами і пасивами банку, переглянути основні бізнес-процеси та створити необхідні умови для цифрової трансформації. Цілком очевидно, що ефективна адаптація банківської системи України до сучасних викликів цифровізації повинна ґрунтуватися на комплексному підході, що охоплює регуляторні, економічні та технологічні аспекти. При цьому основною стратегією має бути оптимізація банківського

менеджменту з тим, щоб забезпечити зміцнення внутрішніх механізмів фінансової стійкості.

Ключові напрями оптимізації банківського менеджменту у процесі організації роботи з підтримання належного рівня фінансової стійкості банків з урахуванням тих викликів, які пов'язані із цифровізацією економіки, можуть включати наступні: активізація інвестицій у цифрові технології, оскільки сучасна конкуренція на фінансових ринках потребує значних вкладень у цифрові сервіси та відповідну інфраструктуру, проте це може негативно позначитися на показниках достатності банківського капіталу і прибутковості банків; оптимізація роботи з управління банківськими ризиками, що передбачає створення ефективних систем мінімізації негативного впливу цифрових технологій на банківську діяльність в частині зростання операційних ризиків і кібер-ризиків роботи банків; формування нових підходів до адаптивного фінансового менеджменту в банках, який має забезпечувати належний рівень гнучкості у прийнятті рішень та швидку адаптацію до постійних змін у цифровій сфері.

Таким чином, фінансова стійкість банків у цифровізованій економіці залежить від їхньої здатності адаптуватися до нових технологій, що підвищує ефективність, знижує витрати та відкриває нові джерела доходу, а також від підтримання належного рівня безпеки від кібер-загроз. Цифровізація покращує мобільні сервіси, що збільшує конкурентоспроможність і стійкість, але потребує адекватного управління банківськими ризиками, захисту даних і забезпечення операційної надійності в умовах постійних змін. Усвідомлення того, що цифровізація економіки є незворотним процесом і визначальним чинником трансформації банківської системи, має привести до висновку про те, що фінансова стійкість банків у цих умовах залежить від розробки нових підходів до адаптивного менеджменту в банках, що вимагає переходу від статичного до динамічного управління ризиками, яке ґрунтується на технологічних перевагах новітніх цифрових підходів.

#### **Список використаних джерел:**

1. Національний банк України. Звіт про діяльність Ради з фінансової стабільності (серпень 2024 – серпень 2025). URL: [https://bank.gov.ua/admin\\_uploads/article/FSB\\_Report%202024-2025.pdf?v=14](https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSB_Report%202024-2025.pdf?v=14)
2. Національний банк України. Спеціальний стандарт поширення даних. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sdds>
3. Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання: монографія / за ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка Тернопіль: ТНЕУ, 2010. 384 с.